

PEVANJE NADOMAK ŽIVOTA

(Dragan Bošković: *Život i ja smo kvit! viberpunk poezija*, Kulturni centar Novog Sada, Novi Sad, 2020)

*Opasao sam bedra i zapisao
: pesme postaju sterilne
: ovi stihovi su trenutni zanos na kraju postojanja poezije.*

Dragan Bošković,
„Kada u izlozima više ne bude knjiga pesama“

Pesme bez poezije, pesme bez pesnika, bez lirskog subjekta, pesme bez igde ikoga, bez igde ičega, pesme, možda, za nekoga, možda, za nešto, pesme posle traga, bez traga, sa one strane traga, pesme bez pesme, gole i bose do nevidljivosti, uvek stranci u svom nepostojećem domu, uvek pomerene u buduće sebe, pesme obolele od banalnosti, slobodne od sebe i mrtve za druge, ne-pesme su ne-postojeće knjige *Život i ja smo kvit! viberpunk poezija*, ne-postojećeg pesnika Dragana Boškovića. Ova nova knjiga je privid, kao i sve u njoj, i zato njena realnost boli. A njeno pevanje je ništa, tako što je sve, sve pomerenom iz sebe i apokaliptički otvoreno, zjapeće, nemo.

Počev od zbirke *Otac* (2013), *The Clash* (2016), preko *Ave Maria!* (2018), *Breaking the Waves* (2019) i *Úristen-a* (2020), refrensko „kada bih“ Dragana Boškovića ne nalazi tek mesto u poslednjoj zbirci *Život i ja smo kvit! viberpunk poezija*, već kroz svaku od navedenih knjiga narastajući i postajući sve intenzivnije, sve udaljenije, sve brže, u *viberpunk* poeziji radikalizuje samo sebe. Kako se poezija poeme *Ave Maria!* ostvaruje u onostranom i dok je pesnički tekst *Úristen-a* otkrovenjsko-pesnički revolucionaran, tako se „kada bih“ Dragana Boškovića vodi njega, poeziju, čitanje u ono nepovratno, u prostore iza smrti, i to smrti koja je u *Úristen-u* pripitomljena, koja u poemi *Ave Maria!* nestaje u Mariji Bogorodici, dok je u *Ocu* bila prekrivena upaljenim svećama i nenapisanim pesmama. *Viberpunk* produžava i, možda, ostvaruje željenu revoluciju *The Clash-a* i *Úristen-a*, te poezija, svedena na ništa sebe, pomerenom preko kraja jezika, preko kraja sveta, čoveka, smrti, objavljuje se kao ništa koje se izvija prema Bogu ili ljubavi.

Žanrovska odrednica Boškovićeve knjige – *viberpunk poezija* – nije tek svojevrsna afirmacija poezije kao takve, već je data odrednica trag promene koja se dogodila u kući bića poezije, u mestu njenog poezisa, znak da poezija i dalje jeste, iako više nije, da postoji, iako je umrla možda još sa apostolom Pavlom (*U jednom telu*, 2003), možda sa prorokom Isajom (*Isaija*, 2006), možda sa Dženis Džoplin (*The Clash*, 2016), možda upravo ovom zbirkom,

možda posle nje. Kao da Bošković beleži smrt poezije koja se preselila u ne-sebe, iz jezika u reči, u govor, artikulisan stikerima, kratkim, refrenskim, ritmizovanim i brzim porukama, otišla u ne-sebe i tamo želi da ostane, posle svoje smrti, kao poezija. Živeti, možda i ožive-ti poeziju tamo gde ona nije, odnosno, gde se ona ne vidi, osetiti je nevidljivu između dva čoveka, pisati poeziju koracima po gradovima i između njih – to ovom svojom knjigom čini Dragan Bošković. Zato kao da svaka pesma zahteva da poeziju treba radikalno i rizično živeti. Živeti je od bića do bića, od grada do grada („kada bih bio pesnik“), živeti je sa ne-podnošljivim a lepim bolom u grudima („ničega nema (i opet taj lep bol u grudima)“), uprkos činjenici da svi i sve umire, da se ikone prodaju zajedno sa tumorima („bog nas želi zajedno da bi bio bog“), da Uskrs lebdi negde izvan kalendara („kada bih bio pesnik“) i da je svaki dan uvek jučerašnji, uvek traumatični i tragični 9. novembar („9. novembar“). I po istoj takvoj logici posle odavno zaboravljenog Gospoda, đavo je konačno došao po svoje („sunovrat i slom“). I opet po istoj logici, Boškovićeva *viberpunk* poezija osvešćuje egzistencijalno-pesničku mehaniku: da se komunikacija želi a ne ostvaruje, jer na poruke niko ne odgovara, dok lampica na telefonu („poruke su bezgrešne“) iznova javlja da nepre-stano stižu ničije, prazne poruke na ničiji broj, ničiji i još prazniji profil. To su, rekli bismo, obrisi – da li se može reći poetski obrisi? – *viberpunk* poezije.

Ali, pre svega: gde je poetika ove zbirke i da li se njome zaokružuje poetika Dragana Boškovića? *Život i ja smo kvit!* poeziju oporavlja od srpskog pesništva istorijski obolelog od romantizma, kako je zapisano u *Breaking the Waves*, i njome se svedoči da se može pevati i kada se iz pesama sama poezija isključuje. *Viberpunk* kao da izgovara reči posle kraja, re-či koje su sve izneverile, sve otkrile i sve prevarile; *viberpunk* je ujedno isparenje poslednjeg daha poezije i samog pesnika. Iako se u ovoj knjizi mogu iščitati i uspostaviti različite po-etske i autopoetske znakovno-stilske konstante, i to sa svešću da je svako čitanje poezije apsolutni čin nasilja nad njom, ona je suštinski završila sa svim poetikama, sa autopoetikom. Kao da ono mače iz *Úristen*-a ili onaj gerber iz *The Clash*-a, Bogorodica iz poeme *Ave Maria!*, ili složeni intertekstualni rok impulsi, pa i sam Dragan Bošković – kao da sve to postoji ne-gde drugde u odnosu na (auto)poetiku, na pesnika, na sebe samo. Posle ove knjige, svako buduće pevanje i svaka buduća zbirka kao istinu sopstvenog bića nosiće samo jednu reč, a nju je ova zbirka osvestila – *kvit!* Svako buduće pevanje, kako Boškovićevo, tako i drugih *mrtvih* pesnika, moraće da se (iz)bori sa tim, tako odsudnim i velikim *kvit!* Jer *kvit!* je granica poezije, života, *kvit!* je njihova fusnota, ono je tačka prekida, viša od smrti; *kvit!* je život hri-šćana u Kini („u kini ima hrišćana“), glosolalično *m* („pentakost“), *kvit!* je ništa posle kog se piše i živi izvan razuma („pisati, živeti, biti bez mozga“). *Kvit!* je početak i kraj, smirenje i vr-hunac pesničke revolucije.

Recimo i da se ovo *Kvit!* odnosi i na čitaoce i čitanje. Opsednuti teorijskim i hermeneu-tičkim aparatom, i zarobljeni u horizontu sopstvenih i tuđih recepcija, svaki pesnički glas uporno percipiramo kao – biografski – glas pesnika ili – poetički – lirskog subjekta. A ovaj pesnik i subjekt ima bezbroj maski pesničkog identiteta: roker, panker, profesor književno-sti, putnik, postmodernista ili altermodernista, levičar, hrišćanin, Bogorodičin poštovalac, na kraju, tek čovek. Međutim, pevajući glas u ovoj knjizi ne pripada nikome od njih, a na-

vedeni katalog jeste popis metamorfoza, registara, durova ili molova iz kojih progovara poezija kao takva. Glas pevanja jeste upravo *glas pevanja*, koji je od Laze Kostića, preko Disa, do Miljkovića opevao gubitak pesme, dok glas pevanja zbirke *Život i ja smo kvit!* dolazi posle ovakvog iskustva. Ovaj glas utoliko je radikalniji zato što se ne zaustavlja u smrti poezije, već hita dalje, u apsolut praznine, u potpuno nepoznata jutra. Ostavljajući i razdeljujući drugima sve („kada bih bio pesnik!“), on sebe prenosi u ono ništa sebe, smanjuje se do sopstvene nulte tačke; bez ikakvog drugog identiteta, on je tek biće koje grli („samo biće koje grli“). Kako je, međutim, ljubav tek odjek ljubavi, i kako je uvek slepa („ultrazvuk srca“), ovaj glas je porinut na neprekidno putovanje. Disovski, ili ne, otrežnjujući ili opijen („pijan ko zemlja i trezan ko zemlja“), u topografiji Crnjanskog, ili ne, (Varšava, Kina, Rim, Kalkuta, Budimpešta, Amsterdam, Frankfurt, Kraljevo, Polinezija ili Jerusalim), ili tek u svojoj sobi iz koje izlaska nema („rim, bogorodica i ja“), on, kao Rastko Petrović, ili ne, zamuckuje ispred ultrazvučnih tonova koji se gase („ultrazvuk srca“), kao Sveti Siluan, ili ne, živi Atos („ničega nema (grčka)“), da bi kao *Knjiga propovednikova*, ili ne, rekao: sve na ovome svetu je već bilo („sve na ovome svetu je već bilo“).

Pa ipak, brzina postojanja ovog glasa *viberpunk* poezije neće dozvoliti povlačenje i rezigniranost. Oslobođen poezije, a hoteći još, već će sa Deridom („sunovrat i slom“) ili Levinasom („niko njoj ne piše pisma“), Bertolinom i Remboom („kada bih bio čovek 1“) biti negde izvan, u poslednjem grču sreće koja podrazumeva dnevnu dozu gutanja stihova („sunovrat i slom“). I zato ova knjiga i njen glas napuštaju očajničke, bodrijarovske pirove u gradu, i zato mogu da pevaju o Pepi Prasetu i njenom skakanju po blatnjavim baricama („bog nas želi zajedno da bi bio bog“), o nemuštom razgovoru sa Marijom („rim, bogorodica i ja“); zato pidžame („pidžame“); zato se može pevati šta bi bilo kada bi bio čovek, kada bi bio pesnik; zato mrtvi stihovi koji ne bi bili mrtvi („stih je uvek mrtav stih“). I kojom logikom razumeti poetsko-istorijsku bitnost jednog pileta koje voli *koku* („pile“), ako je ne kontekstualizovati Šarlom Akrobatom, i zašto je pogrešno otkucano *neskrajno* presudno bitnije od *beskrajno* ako je ne razumete kao: nes(kafa)-kraj-no (engl.). Kao da Boškovićev *viberpunk* doziva ono van svake jezičke logike, ono nepismeno, posle gramatike, pravopisa, onu grešku bez greške („poruke su bezgrešne“). Kao da ova poezija, u jeziku i poetici srpskog pesništva danas, raskriva pesnički presudnu ontološku i gramatološku grešku.

Poslednja reč Boškovićeve zbirke jeste *Úr*. I taj, na drugom jeziku imenovani Otac, Bog Otac, prisutan u Boškovićevom pevanju i pre zbirke *Otac* i posle zbirke *Úristen*, nije njen početak, niti okvir: ta reč krajnja je tačka koja se iz poezije može videti. I zato je opčinjavajuća. Pevanje u poemu *Ave Maria!* ili *Úristen*-u, kako bi to rekao Sloterdijk, odvija se tako što pesnik izdahne, a Bog, *Úr-Maria*, udahne i obrnuto. Pevajući glas *viberpunk* poezije uopšte ne diše. On se pronosi kroz *Úr*-a do druge strane i tamo, dalje, nastavlja još većom, još varenijom brzinom. *Viberpunk* započinje u poslednjem vremenu – poslednjim vremenima – koje jeste vreme ljubavi i vreme u kom književnost umire. U, kako piše Bošković, „sunovratu i slomu svega“, književnost saopštava da nas Bog, taj poslednji *Úr*, želi, da nas „želi zajedno da bi bio Bog“. Na sopstvenoj samrti – od *Knjige mrtvih* do *Uliksa*, od *Knjige postanja* do *Puste zemlje*, ili od prve izgovorene reči *homo sapiens*-a do poslednje reči poslednjeg

čovaka u budućnosti – sva književnost kazuje ništa više nego upravo to: Bog nas želi zajedno da bi bio Bog. Tako, sahranjujući književnost, zajedno sa pesnikom – jer je, ponovimo, Dragan Bošković sebe upokojio zajedno sa ovom zbirkom – *Život i ja smo kvit! viberpunk poezija* kao da zadržava samo jedan jedini stih te umrle književnosti i tog umrlog pesnika, stih iz poeme *Ave Maria*: „(Ništa sam, volim!)“. Samo jedno: „Úr.“

Ukoliko bi se, ponovo i za kraj, moralo još nešto reći o ovoj najnovijoj knjizi Dragana Boškovića – jer demon teorije nepodnošljivo opsega čitalačku savest – onda bismo rekli da je njena poetika obeležena samo jednom rečju – *život*. Život uprkos onom *kvit*. I to život kao ljubav – koja ne pripada nikome, koja je za sve, od koje se umire i od koje se živi – prosuta kroz šest ciklusa ove zbirke (*pisati, živeti, biti bez mozga; warsaw; srbi u 21. veku; budna je; melancholia; merry christmas*), a koja je zapravo samo jedan – *love*. A zato sve pesme zbirke *Život i ja smo kvit!* samo su jedno – pesma ljubavi. I zato, zbirajući sve i razvejavajući privid da je postojanje tog *sve* moguće, *Život i ja smo kvit!* u istu *vibergrupu* dodaće i hladnu senku Džojsove Moli („moli laje, moli grize“), znoj neimenovanog Džordža Flojda koji miriše na istoriju („usta puna zemlje“), Mojsija u potrazi za šatorom sastanka („bog nas želi zajedno da bi bio bog“), imenovanu i banalnu Srbiju („srbija“), još banalnije Srbe („srbi u 21. veku“), mrtvog Galeta („gale is dead“), kao i Milicu Čuković, autorku tako ekspresivnog pogovora ovoj Boškovićevoj knjizi. Dodaće i one kojima niko ne piše, sve kancerogene, pa i hrišćane u Kini, i svima njima poslati samo jedan stiker :*, svestan da u tom stikeru života i ljubavi, ipak, neće biti. Ali će biti poezije.